

Tristan Florian, *Právní regulace venčení psů v českých obcích* (Prawne regulacje wyprowadzania psów w gminach czeskich), „Jurisprudence” 2024, č. 6, s. 19–26

Tematyka wyprowadzania psów i ogólnie obecności zwierząt domowych w przestrzeni publicznej wydaje się mało istotna z punktu widzenia gałęzi prawa, jednak budzi liczne kontrowersje, prowadzi do konfliktów sąsiedzkich, jest przedmiotem uregulowań tak prawa zakładowego, jak i miejscowego. Tristan Florian opisał tę problematykę z punktu widzenia czeskiego prawa i orzecznictwa, ale w odniesieniu do gmin miejskich, wybierając największe czeskie miasta, tj. Brno, Liberec, Olomuniec, Ostrawę, Pilzno i Pragę.

Podał dane, wedle których w Czechach w 2023 r. doszło ze strony psów do ponad 10 tys. ataków, wskutek których poszkodowani wymagali pomocy ambulatoryjnej. Rzeczywista liczba jest – zdaniem Autora – wyższa, ponieważ w statystyce ujęto tylko zdarzenia, w wyniku których doszło do udzielenia pomocy medycznej, a nawet śmierci człowieka. W czeskim kodeksie cywilnym szkoda wyrządzona przez zwierzę została unormowana w §§ 2933–2935, co jest związane z odpowiedzialnością odszkodowawczą. W czeskim kodeksie karnym § 148 dotyczy nieumyślnego spowodowania uszczerbku na zdrowiu. Ewentualnie czyn związany z brakiem nadzoru nad zwierzęciem będzie podpadać pod wykroczenie. Dodatkowo każdy, kto hoduje zwierzę (w szerokim tego słowa znaczeniu, w tym trzyma, ma pod opieką itp.), ma obowiązek – zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zwierząt przed znęcaniem (Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání, Zákon č. 246/1992 Sb.) – zapobiegać ucieczce tegoż zwierzęcia. Zgodnie zaś z prawem łowieckim (Zákon o myslivosti, Zákon č. 449/2001 Sb.) zakazane jest pozostawianie zwierząt na terenie obwodów łowieckich poza kontrolą.

Oprócz tego regulacje odnoszące się do zwierząt, a w szczególności psów, pojawiają się w prawie miejscowym. Gminy w drodze uchwał mogą bowiem wyznaczać zasady obecności psów w miejscach publicznych. Ograniczenia te odnoszą się do zakazów przebywania psów bez smyczy lub kagańca albo do całkowitego zakazu wprowadzania psów do określonych miejsc.

Uprawnienie gmin do wydawania przepisów miejscowych w celu zapewnienia porządku publicznego wynika w Czechach z ustawy o gminach (Zákon o obcích, Zákon č. 128/2000 Sb.). Chodzi zwłaszcza o utrzymanie czystości i ochrony terenów zielonych, ale też – przez wzgląd na wspomniane przepisy ustawy o ochronie zwierząt przed znęcaniem – ochronę innych zwierząt. Doktryna czeska przywołuje w tej mierze orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego 33/05 z 12 sierpnia 2008 r. Trybunał potwierdził uprawnienie gmin do określania zasad poruszania się psów w miejscach publicznych. Zwrócił jednak uwagę, że w przepisach prawa miejscowego gmina musi konkretnie wskazać miejsca, gdzie przebywanie psów jest zakazane (np. place zabaw dla dzieci, piaskownice), a zarządcy nieruchomości (np. cmentarzy, obiektów sportowych) mogą wprowadzać zakazy w regulaminach korzystania z danych obiektów i gminy nie powinny zastępować prawa zakładowego przepisami prawa miejscowego. Tereny tudzież obiekty objęte zakazami muszą być odpowiednio oznaczone tablicami informacyjnymi. Co więcej, gmina może zakazać wyprowadzania psów bez smyczy na wszystkich terenach publicznych, a dodatkowo,

w niektórych przypadkach, może wymagać nakładania kagańca. Oznacza to – jak podkreślił Autor – że czeskie gminy mają znaczną swobodę w ustanawianiu reguł poruszania się psów w miejscach publicznych.

W przypadku wymienionych miast regulacje są różne. W Pradze obowiązek trzymania psa na smyczy dotyczy tylko terenów zielonych, co powoduje – według Autora – że nawet na ruchliwych ulicach można spotkać swobodnie biegające psy. W Brnie, Libercu i Ostrawie wprowadzono ogólny obowiązek trzymania psów na smyczy, ale wyznaczono tereny, na których można spacerować z psem bez ograniczeń. W Ołomuńcu można wyprowadzać psa zasadniczo tylko na smyczy. W Pilźnie zaś przyjęto odwrotne rozwiązanie niż w pozostałych miastach, gdyż co do zasady pies może poruszać się bez smyczy, ale tak określono tereny miasta, gdzie psu należy zakładać smycz, że w zasadzie większość miasta jest objęta zakazem wyprowadzania psów bez smyczy. Można je więc swobodnie spuszczać ze smyczy właściwie tylko na przedmieściach i peryferiach.

Kolejny wątek dotyczy zakładania kagańca. T. Florian napisał, że w czeskich miastach nie ma jednolitych unormowań co do obowiązku zakładania kagańca i traktowania kagańca jako alternatywy dla smyczy. W Pilźnie na przykład przyjęto takie rozwiązanie, że kaganiec nie może zastępować smyczy, powinien być nakładany w miejscach o dużym natężeniu ruchu (np. przystanki, targowiska), powinien być zakładany psom, które nie są dostatecznie posłuszne, a musi być zakładany takim psom, które w przeszłości zaatakowały człowieka lub inne zwierzę.

Nie ma też reguł odnośnie do całkowitego zakazu wprowadzania psów do określonych miejsc. Gminy miejskie z założenia zakazują wstępu psom na place zabaw. W Brnie za to przygotowano dokładny wykaz konkretnych miejsc, do których wstęp psom jest zabroniony.

Problemy rodzą się w przypadku psów wykonujących określone prace i zadania, jak psy asystujące, przewodniki, ratownicze, służbowe, towarzyszące itd. W Brnie, Ostrawie i Pilźnie doprecyzowano, że ograniczenia w poruszaniu się ich nie dotyczą. Nie zrobiono jednak tego w Libercu, Ołomuńcu i Pradze, co utrudnia korzystanie z przestrzeni publicznej osobom z niepełnosprawnością. W prawie czeskim – na co zwrócił uwagę Autor – nie ma przepisów, które w skali ogólnokrajowej gwarantowałyby prawa psom towarzyszącym. Jest to zresztą przedmiotem krytyki ze strony czeskiego rzecznika praw obywatelskich.

T. Florian podkreślił chaotyczność normowania takiej sfery życia ludzi i zwierząt w czeskich miastach, jaką jest obecność psów w przestrzeni miejskiej. Opowiedział się za ujednoliceniem przepisów w tej mierze tak, by zapewnić minimalny poziom ochrony, tj. wdrożenia ogólnego obowiązku wyprowadzania psów na smyczy lub w kagańcu w miejscach publicznych z wyznaczeniem miejsc wybiegów dla psów oraz doprecyzowaniem wyjątków dla psów towarzyszących.

Karol Dąbrowski*

<https://doi.org/10.14746/spp.2025.4.52.10>

* Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland | Uniwersytet Marii-Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska, <https://orcid.org/0000-0002-4513-3873>, e-mail: karol.dabrowski@umcs.pl.